

**СТАБІЛЬНІСТЬ І ДИНАМІЗМ ЯК ОСНОВНІ ЯКІСНІ
ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ
УЧАСНИКІВ ПРОЦЕСУ**

Автор: *Степанова Т.В., канд. юрид. наук, докторант, професор кафедри адміністративного та господарського права, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса*

Проблеми стабільності та динамізму правового регулювання суспільних відносин досліджувалися багатьма авторами різних галузей правових та інших наук. Як вірно зазначає І.Суходубова, стабільність і динамізм є якісними характеристиками законодавства, які походять від відповідних невід'ємних властивостей системи права. І наразі всі науковці одностайно погоджуються з тим, що законодавство будь-якої країни прагне як до стабільності, так і до динамічності (динамізму), оскільки існує постійна потреба у його пристосуванні до змінюваних потреб суспільного життя [1, с.330].

Проблема пошуку рівноваги вказаних якісних характеристик не оминає і процесуальне право. Учасники будь-якого процесу при вступі у справу та в ході її розгляду завжди враховують ті права та можливості, які надає їм відповідне процесуальне законодавство. І лише оцінивши свої «можливості» в процесі, особа вступає у справу.

Зокрема, відповідно до статті 2 Господарського процесуального кодексу України (далі - ГПК України) прокурор, який звертається до господарського суду в інтересах держави, в позовній заяві самостійно визначає, в чому полягає порушення інтересів держави, та обґрунтовує необхідність їх захисту, а також вказує орган, уповноважений державою здійснювати відповідні функції у спірних відносинах. У разі відсутності такого органу або відсутності у нього повноважень щодо звернення до госпо-

дарського суду прокурор зазначає про це в позовній заяві. Крім того, прокурор, який звертається до господарського суду в інтересах держави, повинен обґрунтувати наявність підстав для здійснення представництва інтересів держави в суді, передбачених частиною третьою статті 25 Закону України «Про прокуратуру». Для представництва інтересів громадянина в господарському суді прокурор відповідно до статті 29 ГПК України також повинен надати документи, що підтверджують недосягнення повноліття, недієздатність або обмежену дієздатність відповідного громадянина, а крім того - також письмову згоду законного представника або органу, якому законом надано право захищати права, свободи та інтереси відповідно особи, на здійснення представництва. Невиконання прокурором вимог щодо надання господарському суду обґрунтування наявності підстав для здійснення інтересів громадянина або держави в господарському суді має наслідком повернення поданої ним позовної заяви (заяви, скарги)

Таким чином, прокурор до подачі позовної заяви повинен здійснити аналітичну та систематизуючу роботу для прийняття рішення про можливість взяти участь у справі. Слід зауважити, що, зокрема, відносно повноважень прокуратури спостерігається постійне звуження та обмеження можливостей (підстав) вступу такого учасника до справи, що не можна визнати виправданим.

Останні законодавчі акти щодо реформування адвокатури також суттєво змінять найближчим часом правила участі у справах представників сторін і третіх осіб, що не є адвокатами. І суб'єкти господарювання та навіть державні органи, що мають у своїй структурі юридичні відділи, повинні враховувати їх при подальшому плануванні претензійно-позовної роботи.

Вказані приклади наявно підтверджують необхідність орієнтації в законотворчому процесі не тільки на динамізм, але й на стабільність сус-

пільних відносин. Постійне реформування різноманітних правових інститутів, що спостерігається останнім часом в нашій державі, не стабілізує, а навпаки, розхитує систему, що створювалася та отточувала механізми роботи роками. А досвід не слід скидати з важелів, оцінюючи систему лише поверхнево, по резонансних справах.

Саме тому вважаємо, що настав час припинити численні експерименти з реформування судової, поліцейської та інших систем і надати можливість системі в ході роботи виявити недоліки, які необхідно усунути, та позитивні аспекти, які потрібно розвивати в подальшому.

Необхідно пам'ятати, що стабільність закону в широкому розумінні визначається як такий його стан, коли: а) в ньому адекватно вирішені завдання регулювання суспільних відносин; б) він відповідає стратегії розвитку даної галузі законодавства; в) до закону вносяться зміни, які не порушують загальну стратегію розвитку законодавства [3, с.76-78]. Тому різкі кроки без чіткої стратегії практично не мають шансу на ефективну реалізацію.

Практика вказує, що законодавство є стабільним та ефективним, якщо впродовж більш-менш тривалого часу його застосування воно довело можливість впоратися з різними ситуаціями та трансформаційними процесами у суспільстві. Крім того, доцільним видається не одностороннє подання засобами масової інформації та зацікавленими особами інформації про доцільність тих чи інших кроків щодо змін в законодавстві, а глибока соціологічна та психологічна робота з основними учасниками процесу (позивачем та відповідачем), які безпосередньо і в першу чергу зацікавлені в наданні найбільшого кола можливостей щодо захисту їх прав та законних інтересів. З урахуванням результатів таких досліджень доречним видається проведення пілотного проекту в одній або декількох областях України. І тільки після отримання позитивних результатів та їх системного і глибокого аналізу можливо внесення змін до законодавства України.

В протилежному випадку ми отримаємо не реформування, а занепад основних державоутворюючих систем, якими є суди та правоохоронні органи.

З урахуванням вищевказаного доцільним видається обов'язкової врахування якісних характеристик стабільності і динамізму при правовому регулювання статусу учасників процесу.

Література:

1. Суходубова І. Гармонійне співвідношення стабільності і динамізму законодавства як умова його якості та ефективності //І.Суходубова //Вісник Академії правових наук України : зб. наук. пр. / редкол.: В. Я. Тацій та ін. - Х. : Право, 2012. - №4 (71). - 416 с.
2. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII // Відомості Верховної Ради України. - 1992. -1 № 6. - Ст. 56.
3. Монастирський Д. А. Стабільність закону: поняття, сутність та фактори забезпечення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 — теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень / Д. А. Монастирський. - К., 2009. - 199 с.